

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

Quomodo Majestas inducatur. III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

gunt modo Reges Angliæ, cum se capita constituent ecclesiæ. Idem faciebat Magnus Dux Moschoviæ Ioannes, de quo refertur, quod absolute, & sine contradictione ulla dominus erat cuiusvis sortis & conditionis hominum, tam secularium, quam ecclesiasticorum, mutaretque Metropolitam pro suo lubito. Excessus Majestatis adigit subditos ad reverentiam humana majorem, ideoque opinantur, quod paulo minus quam Deo teneantur res suas seque ipsos devovere.

Quomodo Majestas inducatur.

CAP. III.

Consideremus modo, quomodo Majestas summæ potestatis efficiatur, & quomodo etiam ad excessum perveniat, & per quas causas, modosque. Aliæ itaque causæ naturales sunt, aliæ violentæ, aliæ artificiosæ, aliæ virtuosæ. Causa naturalis incrementi majestatis est imperii antiquitas, de qua inquit Tacitus: lib. 14. *annal. vetustate imperii coalita audacia.* Hoc est, quando princeps imperium perpetuat, majorem concipit securitatem, per quam paulatim omnem in se derivat auctoritatem. Tacitus lib. 1. *annal. insurgere paulatim, munia senatus, magistratuum, legum in se trahere.* Et Plinius in Panegirico, *olim imperantibus securitatem,* ait, ut ostendat securitatem, quæ continuo acquiritur dominio. Plato progressum hunc ingeniose satis nobis detexit, ostendens, quod civitas debeat esse attemperata, prudens, & sibi ipsi amica, & quod in principio Monarchiarum, exemplo Monarchiæ Persarum, talis illa sit. Enimvero in illa milites & subditi agebant cum Cyro quodam libertatis gradu, qui in Cambyse desit. Rediit vero ad pristinum imperium per Darium, desit sub Xerse, ceterisque regibus qui ordine invicem sequuti sunt, sub quibus populus pertractus est ad puram servitutem, quæ respondet excedenti majestati principis: quemadmodum libertas, quam populo cum Regibus suis intercessisse ab initio scribit, respondebat moderatæ & convenienti majestati Principis cum subditis. Macedones principio Alexandro Magno utebantur perfamiliariter, at postea volebat sibi divinos fieri honores, quod eum Macedones detrectarent, ad custodiam sui corporis Persas ipsis prætulit.

lit. Tantam mutationem pauci anni Imperii in illo Rege attulerunt. Hæc est itaque prima causa excessus Majestatis, videlicet *vetustas Imperii*, quæ, ut dixi, naturalis est, & solummodo per temperantiam boni Principis ad temperiem deducitur. Qua sanè in re insignem merentur Elensium Principes laudem, qui perducto per tot secula Imperio, Majestatem servant temperie admiranda comitatis auctoritatem haud imminuentis. Accefferunt ipsis tituli, sibi suisque rebus ab Imperatoribus concessi, ut *divina* dicatur *domus* cum antea longe vilioribus uterentur.

Altera causa violenta est, estque severitas principis: enimvero timore subditos stupidos efficiunt, quando hujusmodi Principibus omnis honos, qui potest, habetur, & in omnibus obsequuntur. Quare, (ut Plinius in Paneg. inquit, de Domitiano) eorum statuæ argenteæ in templis ponebantur, & super altaria inter statuas Deorum; & Trajani ex ære in vestibulo templi, ut enim idem loco citato scribit, de nimiis novisq; principes colendi modis: *ingeniosior est simulatio veritate, servitus libertate, metus amore.* Tyrannis, quod ad honores externos, plus tribuitur a subditis, quam bonis principibus; ex adverso, reverentia, & observantia interna hi longè plus illis amantur, & externè veris & perpetuis evehuntur laudibus. Illos, (de pravis principibus idem scriptor ait) *humeri, cervicesq; servorum super ora nostra: Te,* (loquitur de Trajano) *fama, Te gloria, Te civium pietas, Te libertas super ipsos principes vehunt.* Et planè ita se res habet. Trajanus hodiè gloriolus vivit: Caligulæ, Neronis, Domitiani iacent sepulti in ignominiarum, & execrationum tenebris, propter eorū severitatem & sævitiam. Magni Duces Moschoviæ a suis magno honore afficiuntur.

Tertia causâ artificium est, quod plura habet capita. Raro sui videnti copiam facere, aut nunquam ut Sinensium Reges: nam *majestati major ex longinquo reverentia.* Tacitus lib. 1. annal. Prodire in publicum magno semper comitatu, & aulicorum numero stipatum, & habitu ultra communem usum vestitum. In his est Magnus Turcarum Imperator, ut fertur, splendidissimus. At major, & splendidior, mea opinione, fuit Cyri pompa, qua in publicum prodiit, descripta à Xenophonte in vita ejusdem lib. 8. eamque habet pro insigni artificio politico dicens: *Iam vtro narrabimus, quo pacto Cyrus primum e regia proventus sit. Nam ipsa Majestas hujus provectionis una nobis videtur ex his esse artibus, quæ perfecturunt*

cerunt, ut imperium ipsius facile contemni non posset. Ita Xenophon, qui non est alienus ab hac sententia, quod ille splendor, cum aula exiret, subditos commoverit ad ipsius adorationem, cum antehac non consuevissent ita eum venerari. Eum, inquit, ubi conspexissent, omnes adorando summissè venerati sunt: sive quia fuisset imperatum, ut aliqui hujus venerationis initium facerent, seu quod apparatus eos stupore quodam affecisset, seu quod procerus & pulcher Cyrus ipse visus esset. Artificium quoque est fingere le Diis familiarem. Numa auctoritatem acquisivit, quod simularet commercium cum Dea Egeria: Liv. lib. 1. Scipio Africanus cum Jove Capitolino: sceleratus Machometes cum Angelo Gabriele: regens hoc simul invento morbum suum Epilepticum.

Quarta causa virtus est, quæ cum excellens est, opinionem virtuosi secum fert, & semper magnam æstimationem. Antonius in funebri illa in exitu Cæsaris a se habita oratione, imo in exitu Romanæ libertatis, (hæc enim fax fuit, quæ incendium ultimi civilis belli accendit, quod illam ad Monarchiam transtulit) omnes intendit nervos, ut palam faceret, Cæsaris virtutem humanam excessisse, quo illi apud Romanum populum conciliaret illam majestatis opinionem, qua propter sacrilegos putarent, & scelestos ipsius occisores, quos initio putassent suæ libertatis auctores. Dion. Cass. lib. 44. histor. Sane effectus fuit Majestatis ex virtute, factisque insignibus Cæsaris prognatæ, uno verbo milites veteranos tumultuantes sedare. Quæ de re Tacitus ex ore Germanici inquit: *Divus Iulius seditionem exercitus verbo uno compescuit, Quirites vocando, qui sacramentum ejus detrectabant.* Annal. lib. 1. Et Augustus eandem ob Majestatem aspectu solo legiones Atticas comprescit. Idem Tacitus. *D. Augustus vultu, & aspectu, Atticas legiones exterruit.* Majestas virtutis fuit illa Gothofredi Bullonii, quæ splendida apparuit legatis Ægyptiorum, quippe quem invenissent sedentem in sacco herbis referto. Hæc majestas ex vera virtute laudem meretur, nec excessum patitur, nam ipsa virtus in medio est sita inter extrema vitiosa magis & minus. Et cum virtute ego hic conjungo actiones virtuosas, cujus generis sunt beneficia singularia civitati in bello & pace præstita. Monendum tamen est, quod interdum virtus non vera est, sed apparens; ut sanctimonia ficta Machometis & postea Serifi, quibus simulationibus aditum sibi ad imperium patefecerunt. Addo iis, quæ dicta

Et sunt, quod excessus majestatis Principis, aut summæ potestatis, tantus sit nonnunquam in animis populorum, ut parum absit, quin eos habeant Deos. Ismael suo tempore habitus est Deus, quodque ipsi non esset moriendum, licet ille hanc de re opinionem non foveret, tamen à suis talis creditus est, & præsertim à suis militibus; sed hæc de ipso nata est opinio ex magnitudine rerum gestarum. Verum communiter potestas principum, qua subditos deprimunt, eosdemque vita spoliant, alios vero opulentos faciunt, & ad excelsos dignitatum gradus evehunt, causa est, quod vulgus, qui res mundanas hujusque vitæ respiciunt, aut præcipue intuentur, seque in rerum præsentium cupiditates immergunt, putat, potentiam auferendi, dandique hæc bona, summam esse potestatem, ideoque divinæ parem. Plinius in Panegyrico, ubi disserit de potestate Romani Imperatoris, inquit, potentia Deorum immortalium esse æquatam. *Principem, quem æquata Diis potestas deceret.* Ei alludebat ad hanc sententiam famosum illud distichon,

*Nocte pluit tota, redeunt spectacula mane
Divisum imperium cum Iove Cæsar habet.*

Cum quibus ineptiis quæ stultitia comparanda est? Homo, qui exigua febre è medio sublatus est, ut Mediolanensium Dux Galeacius in summo culmine successuum suorum: aut ab horridis vermiculis devoratus, ut Philippus II. Hispaniarum Rex: qui sane minimi effectus sunt divinæ potentia, ut taceam, quod etiam terræmotibus fulminibus & diluviis obnoxius sit. Sed quid? insidiis etiam patet & telis vilissimorum hominum, ut Henricus Quartus, scelesto consilio Franc. Ravallaci. Et potentiam tam impotentis animalculi æquare Deo?

O miseras hominum mentes, o pectora cæca.

Sed ut revertar, unde digressus sum, exposui, quæ sit species fucata justitiæ in fine non justo, & quænam causæ sint fucorum in ejusmodi fucata specie: progredior ad speciem justitiæ fucatam in forma Reipublicæ.

CAP.